

جانورن جي ڦرن جي بهتر سارسنيال جا رهنما اصول

اي ايس ايل پي، ڊيري پراجيڪٽ
يونيورسٽي آف ويٽرنري اينڊ اينيمل سائنسز، لاهور
ويب سائٽ: www.aslpdairy.pk

اهميت

جانورن جا ڦر ڪنهن به ڊيري فارمرز جي معاشي مستقبل جا ضامن هوندا آهن هڪ محتاط اندازي جي مطابق اسان جي ملڪ ۾ 15 ملين ننڍا ڦر آهن جن کي روايتي طريقي سان پاليو وڃي ٿو. جنهن جي ڪري اسان ۾ جانور مان ڪير ۽ گوشت جي گهربل حد مان گهٽ پيداوار وٺي رهيا آهيون. انهي کان سواءِ ننڍن ڦرن جي سار سنڀال، حفظان صحت ۽ خوراڪ جهڙن ضروري ڪمن ۾ غفلت انهن جي موت جي شرح ۾ خطرناڪ حد تائين اضافي جو سبب بڻجي رهي آهي. بي توجهه جي سائي ۾ پلجڻ وارا ڦر مستقبل ۾ ڪڏهن به سٺي پيداواري صلاحيت جو مظاهرو نٿا ڪري سگهن. ڦرن کي جديد طريقي سان سنڀال ڪري ڊيري فارمرز جي آمدني ۾ گهڻي حد تائين اضافو ڪري سگهجي ٿو.

ڊڪين جانورن جي سار سنڀال

ڦر جي بهتر صحت، واڌويجهه ۽ مستقبل ۾ پيداواري صلاحيت جو دارومدار ڊڪين جي دوران ماءُ جي بهتر سار سنڀال تي هوندو آهي. ڊڪين مينهن کي پنهنجي جسماني ڪم سرانجام ڏيڻ کان علاوه ڦر جي واڌ ويجهه جي لاءِ به متوازن خوراڪ جي ضرورت هوندي آهي. ماءُ جي سار سنڀال ۾ لاڳو ٿيڻ نه صرف ان جي پيداوار تي اثر انداز ٿئي ٿي پر ڪمزور ۽ هيٺي ڦر جي پيدائش جو سبب

بڻجي ٿي. اهڙن ڦرن ۾ موت جي شرح جا خطرا به وڌيڪ هوندا آهن. مختلف تحقيقن جي مطابق ڊڪين جانورن کي گهٽ ۾ گهٽ ٻن مهينن تائين خشڪ رکڻ سان نه رڳو ڪير جي پيداوار ۾ ٻيڻ جي معيار کي به بهتر ڪري سگهجي ٿو. ماءُ ۽ ڦر کي غذائي گهٽتائي سان جڙيل پيچيدگين کان محفوظ رکڻ جي لاءِ ڊڪين جي دوران متوازن خوراڪ جو استعمال ضرور ڪرايو انهن پيچيدگين ۾ ڦر ڏيڻ ۾ ڏکيائي، چر جو نه نڪرڻ، سوتڪ جو بخار، ڪمزور ۽ هيٺي ڦر جي پيدائش ۽ ڦرن جي موت ٿيڻ قابل ذڪر آهن.

پيدائش کان پوءِ ڦرن جي سار سنڀال

ڦر جي صحت ۽ بقا جو دارومدار پيدائش جي شروعاتي ڏينهن ۾ ڪيل سار سنڀال تي هوندو آهي. هتي اهو به واضح آهي ته ڦرن ۾ گهڻو ڪري موت به انهي عرصي ۾ ٿئي ٿي. اسان جي ملڪ ۾ گهڻو ڪري ڊيري فارمرز نه ڦرن جي سار سنڀال ۾ انتهائي غفلت جو مظاهرو ڪندا آهن. انهن جي خيال ۾ نه ڦرن جي پرورش معاشي لحاظ کان فائديمند نه آهي پر جديد طريقن سان انهن جي سار

قرن جون غذائي ضرورتون

قرن جي بهتر صحت ۽ واڌ ويجهه جي لاءِ غذائي ضرورتن جي بنيادي اصولن کي سمجهڻ ۽ انهن تي عمل ڪرڻ انتهائي ضروري آهي. پيدائش کان وٺي کير ڇڏرائڻ جو مرحلو تمام وڏي اهميت رکي ٿو.

پس

پس نشين ڄاول ڦر جي لاءِ قدرت جو اهو پهريون انمول تحفو آهي جنهن جو غذائي لحاظ کان ڪوبه سائي نه آهي. ڊڪيڻ جي دوران ماءُ جي رت مان قوت مدافعت ڦر ۾ منتقل ٿئي ٿي ان کان علاوه پيدائش جي وقت ڦر جو مدافعتي نظام به بحال نه هوندو آهي. صرف پس ئي آهي جيڪو ڦر ۾ قوت مدافعت منتقل ڪرڻ جو هڪ واحد ذريعو آهي. جيڪڏهن پيدائش جي هڪدم بعد ڦر کي پس نه پياربو ته ان ۾ بيمارين جو خدشو خطرناڪ حد تائين وڌي سگهي ٿي. هتي اها ڳالهه به واضح آهي ته پس ۾ مدافعتي جزا، خشڪ مادا، حل ٿيل نمڪيات، وٽامن ۽ پروٽين کير جي پيٽ ۾ وڌيڪ مقدار ۾ موجود هوندا آهن انهي ڪري کير کڏهن به پس جي برابر نٿو ٿي سگهي. پيدائش جا پهريان 24 ڪلاڪ پس کي جذب ڪرڻ جي لاءِ تمام وڏي اهميت رکن ٿا پيدائش کانپوءِ پس پيارڻ ۾ جيتري دير ڪهي اوتري ئي ڦر ۾ قوت مدافعت ۽ واڌ ويجهه جي گهٽ ٿيڻ جو خدشو آهي. پس مان گهربل فائڊن جو دارومدار پس پيارڻ جو وقت، پس جي مقدار ۽ معيار تي آهي.

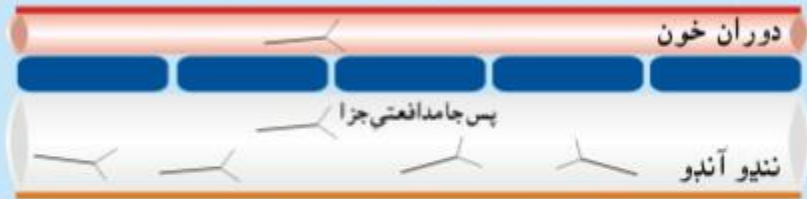
پس پيارڻ جو وقت

پس پلي سٺي معيار جو هجي پر جيڪڏهن ان کي وقت تي نه پياربو ته ان مان گهربل فائدين کي حاصل ڪرڻ ناممڪن آهي. جانورن جي چر نڪرڻ جو انتظار ڪرڻ بغير ڦر جي پيدائش جي فورن بعد ڦر کي پيٽ پري پس پيارڻ گهرجي. پيدائش جي پهرئين 6 ڪلاڪن ۾ قوت مدافعت وارن جزن جي جاذبيت تمام گهڻي هوندي آهي جيڪا آهستي آهستي گهٽ ٿي اڳين 24 ڪلاڪن کانپوءِ بلڪل ختم ٿي وڃي ٿي.

پيدائش جي 2 ڪلاڪن کانپوءِ پس جي مدافعتي جزن جو جذب ٿيڻ

پيدائش جي 24 ڪلاڪن کانپوءِ پس جي مدافعتي جزن جو جذب ٿيڻ

تنهن ڪري ٿورن وٽ ماءُ کان وڌيڪ مدافعتي جزا حاصل ڪرڻ جو وقت تمام ٿورو هوندو آهي . جيڪڏهن ٿور ڪمزور هجي يا پاڻ ماءُ جو کير نه پي سگهي ته ان کي فيڊر يا بوتل جي مدد سان جلد از جلد پس پيارڻ گهرجي .

مقدار

ٿور کي پيدائش کان پوءِ جلد پيٽ پري پس پيارڻ گهرجي . عام طور تي ڊيري فارمرز چوندا آهن ته پيٽ پري پس پيارڻ سان ٿورن کي تپڪ ٿي پوندي آهي پر حقيقت برائين نه ٿيندو آهي پيٽ پري پس پيارڻ سان ان جو پيٽ صحيح طرح سان صاف ٿي وڃي ٿو جيڪو هاضمي جي نظام کي بهتر ڪرڻ ۾ معاون ثابت ٿئي ٿو.

معيار

پس مان بهتر قوت مدافعت جي منتقلي جو دارومدار بهتر معيار پر آهي جنهن جو تعلق ان ۾ موجود مدافعتي جزن جي مقدار تي آهي ۽ ان جزن جو دارومدار ماءَ جي عمر، خشڪ عرصو، حفاظتي ٽڪن جو ڪورس ۽ متوازن خوراڪ تي آهي. پس جي معيار کي ڪلوسٽروميٽر جي مدد سان جانچي سگهجي ٿو. انهي کان سواءِ مشاهدي جي بنياد تي به بهتر حد تائين مدافعتي جزن جي موجودگي جو اندازو ڪري سگهجي ٿو. بهتر معيار جو پس عام طور تي ڏسڻ ۾ گهڻو هوندو آهي. معياري پس نه هئڻ جي صورت ۾ ٽرڪي وڌيڪ پس پياريو ته جيئن انهن کي گهربل مقدار ۾ مدافعتي جزا ملي سگهن.

پاڻي

جاندارن جي لاءِ پاڻي هڪ خاص حقيقت آهي. ٽرن جي وزن جو تقريبن 90 سيڪڙو حصو پاڻي تي مشتمل هوندو آهي. پاڻي ٽرن جي وزن ۾ اضافي، جسماني ڪمن کي به خوبي سرانجام ڏيڻ، خوراڪ کي بهتر هضم ڪرڻ، ريومن جي واڌ ويجهه جي عمل ۽ جسماني گرمي پڌ برقرار رکڻ ۾ اهم ڪردار ادا ڪري ٿو. پر بد قسمتي سان ڊيري فارمرز روايتي طور تي ٽرن کي پاڻي نه ٿا پياريون پر صرف کير پيارڻ ۾ ئي يقين رکندا آهن. انهن جي خيال ۾ کير ئي ٽرن ۾ پاڻي جي ضرورت پورو ڪرڻ لاءِ ڪافي آهي ۽ پاڻي تڪ ۽ لڳڻ جو به سبب هوندو آهي. پر در حقيقت عمر جي شروعاتي ڏينهن ۾ ئي هر وقت تازي ۽ صاف پاڻي جي موجودگي ٽرن جي صحت جي ضمانت آهي.

ڦرن کي پائڻي جي ضرورت خوراڪ جي طبعي حالت ۽ موسم جي تبديلي تي هوندو آهي . جيڪي ڦرگهڻي خشڪ مادن تي مشتمل خوراڪ کائيندا انهن کي گهڻي پائڻي جي ضرورت هوندي . انهي جي لاءِ ضروري آهي ته ڦرن کي شروع کان ئي تازو ۽ صاف پائڻي تائين آزاداڻا پهچ کي ممڪن بڻايو .

کير

کير ڦرن جي لاءِ هڪ مڪمل غذا آهي . هي روزانو 10 سيڪڙو جسماني وزن مطابق پيارڻ گهرجي . مثال طور اگر ڦر جو وزن 40 ڪلوگرام هجي ته انهي کي 4 ليٽر کير روزانو پياريو يعني 2 ليٽر صبح ۽ 2 ليٽر شام . ڦرن کي کير پيارڻ وقت مناسب صفائي سترائي جو خاص خيال رکڻو ته جيئن انهن کي تپڪ ۽ ٻين بيمارين کان بچائي سگهجي . جيڪڏهن ڦر بيماري يا ڪنهن ٻي سبب جي ڪري

کير نٽا پين ته انهن کي بوتل يا فيڊر جي ذريعي آهستي آهستي کير پياريو .

کير جي متبادل غذا (Milk Replacer)

ڊيري فارمرز جي لاءِ کير هڪ روڪ سرمايو آهي ڇو جو فارم جي آمدني جو تعلق کير جي وڪري تي هوندو آهي . سڀني ڊيري فارمرز جي پرپور ڪوشش هوندي آهي ته وڏو ۽ وڏو کير وڪرو ٿئي پر ٿرڻ کي بيارڻ جي لاءِ ڪافي مقدار ۾ کير استعمال ٿي ويندو آهي . جيڪڏهن هي کير ڪنهن متبادل غذا جي ذريعي بچايو وڃي ته فارم جي آمدني ۾ ڪافي اضافو آڻي سگهجي ٿو . انهي متبادل غذا کي ملڪ ريپليسر چئبو آهي . ترقي يافتہ ملڪن ۾ ملڪ ريپليسر جو استعمال عام آهي پر اسان وٽ ماضي ۾ موجود نه هئڻ سبب انهي مان فائدو نه حاصل ڪري سگهياسين . جڏهن ته ويجهڙائي ۾ مختلف ڪمرشل ڪمپنين ڪيترائي ملڪ ريپليسر متعارف ڪرايا آهن جن مان پرپور فائدو حاصل ڪري سگهجي ٿو .

فائدا

- ١. مِلڪ رِيپليسِر کير جي نسبت گهٽ قيمت ۾ دستياب آهي
- ١. هن جا ترڪيبي جزا قرن جي ضرورت مطابق تبديل ڪري سگهجن ٿا
- ١. قرن کي کير مان منتقل ٿيندڙ بيمارين کان بچائي سگهجي ٿو
- ١. هن رِيپليسِر کي کير جي پيٽ ۾ وڌيڪ عرصي تائين محفوظ رکي سگهجي ٿو

احتياطي تدبيرون

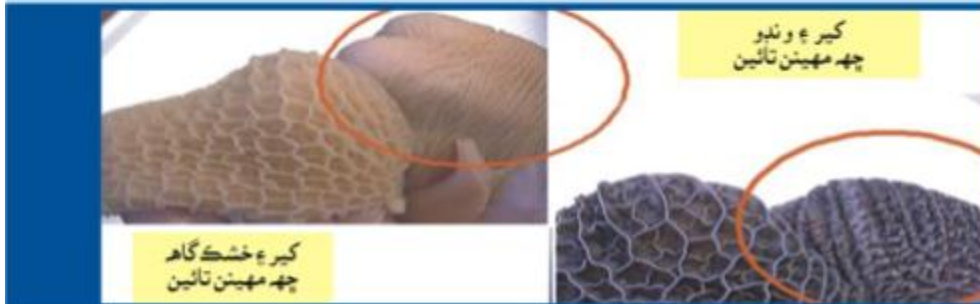
- ١. مِلڪ رِيپليسِر مان بهتر نتيجا حاصل ڪرڻ لاءِ هيٺ ڏنل احتياطي آپائڻ تي عمل ڪرڻ تمام ضروري آهي:
- ١. مِلڪ رِيپليسِر هميشه تصديق ٿيل ذريعن کان حاصل ڪيو ۽ وقت معياد جو خاص خيال رکيو.
- ١. خشڪ ۽ صاف جڳهه تي رکيو
- ١. مِلڪ رِيپليسِر جي تياري کان پيارڻ واري مرحلي تائين صفائي، گرمي پد ۽ مقدار جو خاص خيال رکيو وڌيڪ ذاتي مشاهدن ۽ مقدار جي اندازي سان مڪمل پرهيز ڪريو. ٻي صورت قرن ۾ ٽيڪ لڳڻ جو خدشو هوندو آهي تنهن ڪري ضروري آهي ته ليبل تي ڏنل هدايتن تي مڪمل طور تي عمل ڪيو.

ڪاف استارٽر راشن

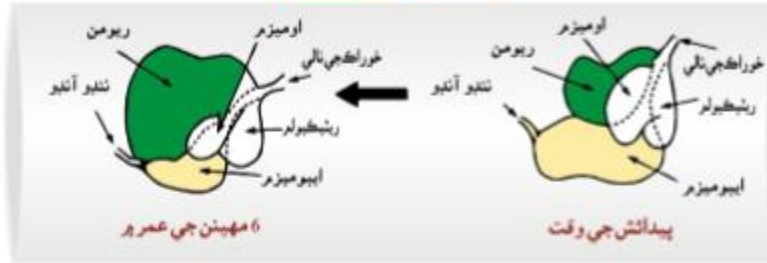
اسان جي پهراڻي وارن علائقن ۾ ٿورن جي واڌ ويجهه مايوس ڪندڙ آهي جنهن جي بنيادي سبب خوراڪ جي گهٽتائي آهي. انهي شرح کي بهتر بنائڻ جي لاءِ ٿورن کي انهن جي ضرورتن جي مطابق متوازن خوراڪ فراهم ڪرڻ گهرجي. انهي شرح کي صرف ڪير جي ذريعي پورو ڪجي ته روزانو گهڻي مقدار ۾ ڪير گهريل هوندو پر ڪير جي انساني ضرورتن ۽ نفعي جي تناسب کي مدنظر رکندي هي ممڪن نه آهي ته انهي ضرورت کي صرف ڪير سان پورو ڪري سگهجي تنهن ڪري هي ضروري آهي ته ٿورن جي خوراڪ جو ڪجهه حصو ڪير سان پورو ڪجي ۽ باقي ٽوس غذا (ڪاف استارٽر راشن) سان پورو ڪجي. هي راشن 7 ڏينهن کان 4 مهينن جي عمر تائين ڏيئي سگهجي ٿو. شروعات ۾ ٿورن کي ڪاف استارٽر راشن جو عادي ڪرڻ جي لاءِ ڊيري فارمرز کي وڌيڪ ڌيان ڏيڻ گهرجي. شروع ۾ راشن هٿن سان ڪارايو پوءِ آهستي آهستي ٿورن کي شروع ڪري ڏيندا آهن.

ڪاف اسٽارٽر راشن ريومن (معدني) جي اندرين ديوار ۾ موجود آڱري نما اپريل (Papillae) جي نشوونما ڪندو آهي. جيڪڏهن ان جي مناسب نشوونما هجي ته ٿر خوراڪ ۾ موجود غذائتي جزن کي بهتر نموني جذب ڪري سگهن ٿا جنهن سان واڌ ويجهه حاصل ڪرڻ ۾ مدد ملندي آهي. اهي اپريل نشان هاضمي جي سرشتي ۾ وڏي اهميت رکن ٿا انهي جي لاءِ انهن جي جلد ۽ بهتر نشوونما جي لاءِ ٿر جي عمر جي پهرين هفتي کان ئي ڪاف اسٽارٽر راشن ڪارائتو شروع ڪري ڇڏجي ۽ 4 هفتن جي عمر ۾ ٿر کي راشن سان گڏ خشڪ گاه يا هني (Hay) به ڏيڻ شروع ڪري ڇڏيو. ڪاف اسٽارٽر راشن جي مارڪيٽ ۾ دستيابي نه هجڻ جي صورت ۾ سخت غذا مثال ڪڻڪ جو ڌارو يا ونڊو به استعمال ڪري سگهجن ٿو. انهي ڳالهه جو خاص خيال رکو ته ڪاف اسٽارٽر راشن سٺي ڪوالٽي جو ۽ هاضميدار هئڻ گهرجي.

ريومن جي واڌ ويجهه

ڪاف اسٽارٽر جا ترڪيبي جزا

سڪڙو	جزا	سيريئل نمبر
55	مڪئي جو ڌارو	-1
11.80	رائس پالش	-2
7	شيرو يا رپ	-3
11	ڪينولا ميل	-4
12	سويابين ميل	-5
1	مٽرل پري مڪس	-6
0.50	لوڻ	-7
0.20	ڊاء ڪئلسيم فاسفيٽ	-8
1.30	ڪئلسيم ڪاربونيٽ	-9
0.20	وٽامنز پري مڪس	-10
100	ٽوٽل	

لمحيات	ڪئلسيم	17.19 سڪڙو	0.91 سڪڙو
خشڪ مادو	فاسفورس	87.46 سڪڙو	0.50 سڪڙو

سائو گاه

پيدائش جي وقت ڦرن جي معدي جي چار حصن مان صرف هڪ حصو يعني ايبوميوزم ڪم ڪندو آهي جيڪو صرف کير کي هضم ڪرڻ جي صلاحيت رکندو آهي جڏهن ته سائي گاه کي هضم ڪرڻ جو عمل صرف ريومن ۾ موجود هوندو آهي. پيدائش جي وقت ريومن ڪم نه ڪندو آهي اها ئي سبب آهي جنهن جي ڪري ڦرن کي ڇهن هفتن تائين سائو گاه نه ڏيڻ گهرجي. اسان وٽ اڪثر ڪري ڊيري فارمرز شروعات کان ئي سائو گاه ڏيڻ شروع ڪري ڇڏيندا آهن جيڪو هضم نه ٿيندو آهي ۽ ڦرن جو پيٽ لٽڪي ويندو آهي.

کير ڇڏائڻ جو وقت

جڏهن ڦر سخت غذا مان پنهنجون غذائي ضرورتون کي پورو ڪرڻ جي قابل ٿي وڃي ته انهي کي کير پيارڻ بند ڪرڻ گهرجي. کير ڇڏائڻ جي عمر ڦر جي خوراڪ تي مشتمل هوندو آهي. عام طور تي ڦرن کي 3 مهينن جي عمر تائين کير ڇڏائڻ گهرجي. جيڪڏهن معيار جو ڪافي اسٽارٽر راشن استعمال ڪيو وڃي ته کير ڇڏائڻ جو عمل آساني سان 8 کان 10 هفتن تائين جي عمر ۾ مڪمل ڪري سگهجي ٿو. هڪ محتاط اندازي مطابق جيڪڏهن ڦر روزانو هڪ ڪلو ونڊو کائڻ شروع ڪري ڇڏي ته ان جو کير ڇڏائڻ گهرجي. اهڙي طرح جلد کان جلد کير ڇڏائي سخت غذا يا ونڊو استعمال ڪري ڊيري فارمرز بهتر فائدو حاصل ڪري سگهن ٿا.

عمر جي لحاظ کان قرن جي غذائي ضرورتن جو خلاصو

جانور جي چر ڪيرائڻ جو انتظار نه
ڪريو ۽ ڦرڪي پيٽ پري پس پياريو

پيدائش کان هڪدم پوءِ

ڪير 10 سيڪڙو وزن جي لحاظ کان
پائي ۽ وندي تائين آزادانهه رستي
چارهفتي جي عمر ۾ خشڪ گاهه

1 کان 5 هفتا

ڪير جي مقدار آهسته آهسته گهٽ
ڪرڻ شروع ڪريو
پائي ۽ وندي تائين آزادانهه رستي
سانو گاهه ڪارائڻ شروع ڪري ڇڏيو

6 کان 8 هفتا

روزانو هڪ ڪلو وندي ڏيو
پائي تائين آزادانهه رستي
ساني گاهه تائين آزادانهه رستي

9 کان 12 هفتا

قرن جي سار سنڀال جا بنيادي اصول

قرن جي بهتر سار سنڀال جو دارومدار آسپاس واري ماحول ۽ دستيابي ذريعن تي هوندو آهي. ڊيري فارمرز جي لاءِ سڀ کان اهم ڳالهه اها هوندي آهي ته ڪهڙي طرح هو موجود ذريعن کي بهترين نموني استعمال ڪري قرن ۾ بهتر واڌ ويجهه ۽ مختلف بيمارين جي خطرن کي گهٽ ڪري موت جي سيڪڙي کي گهٽائي سگهي ٿو.

قرن جي بهتر سار سنڀال جي لاءِ انهن کي صاف سٿرو، آرامده ۽ هوادار ماحول مهيا ڪرڻ انتهائي ضروري آهي. ڦر اهو نٿا ٻڌائين ته ڪهڙا عمل انهن جي رهڻي ڪهڻي تي اثر انداز ٿي رهيا آهن جڏهن ته انهن جي بي آرامي، چرپر ۽ ماحول جو چڱي نموني مشاهدو ڪري انهن عملن جو خيال ڪرڻ گهرجي.

ٿرن جي رهڻي ڪهڻي تي اثرانداز ٿيڻ وارا ڪجهه عمل هيٺ ڏجن ٿا :

- ٿرن کي ٻڌي رکڻ
- خوراڪ ۽ پاڻي تائين محدود رڻائي
- هوا جي آمدرفت ۾ گهٽتائي
- صفائي سڙائي جو غير مناسب انتظار
- عمر جي لحاظ کان ٿرن جي درجہ بندي نہ ڪرڻ
- ناهموار فرش ۽ پاڻي جو نڪال

ٿرن جو پيڇرو (Calf Cage)

ٿرن جي رهڻي ڪهڻي تي اثرانداز کان بچاءَ لاءِ انهن کي گهٽ ۾ گهٽ 2 مهينن تائين پيڇري ۾ رکڻ هڪ بهترين قابل عمل طريقو آهي. هي پيڇرو عام طور تي پنهنجي موجود ذريعن کي نظر ۾ رکندي لوھ، ڪالين يا سرن مان آساني سان ٺاهي سگهجي ٿو. ٿرن کي مٽي کائڻ ۽ ٻين جانورن کي

چئن، مختلف بيمارين کان بچائڻ ۽ جلد از جلد نوس غذا تي هيرائڻ جي لاءِ هي طريقو تمام سنو ثابت ٿي سگهي ٿو .

سجائپ واري نشاني (Ear Tagging)

فائديمند ڊيري فارمنگ ۾ جانورن جي سجائپ ۽ رڪارڊ رکڻ جو نظام هڪ اهم ڪردار ادا ڪري ٿو هن نظام سان نه صرف ڦرن جي صحت، واڌ ويجهه ۽ پيداواري صلاحيت کي جانچڻ کان سواءِ بهتر خوراڪ، انتظامي ڪمن، صحت، افزائش نسل ۽ واڙي مان نيڪالي جهڙن ڪمن جي حڪمت عملي ترتيب ڏيڻ ۾ به مدد ملندي آهي . ڦرن جي سجائپ ڪنن تي نمبر لڳائڻ (Ear Tagging) يا ان تي نمبر لڳائڻ (Cold/Hot Branding) سان آساني سان ڪري سگهجي ٿي . ڪنهن به سجائپي نظام کي استعمال ڪرڻ ۽ مسئلن کان بچڻ جي لاءِ پنهنجي ويٽرنري ڊاڪٽر سان رابطو ڪريو .

اضافي ٿڻ جو خاتمو

اڪثر ڪري وهڙين ۾ پيدائشي طور تي چئن کان وڌيڪ ٿڻ موجود هوندا آهن. هي عام طور تي ٻن ٿڻن جي وچ ۾ يا اوه جي پوئين طرف ٿيندا آهن. هي نقص عام طور تي پسر نسل جي وهڙين ۾ گهڻو ٿيندا آهن جيڪو بعد ۾ کير ڏهڻ ۾ ڏکيائي، ٿڻن جي بيماري جو خدشو ۽ جانور جي قيمت ۾ ڪمي جي سبب جي ڪري ڊيري فارمرز جي لاءِ معاشي نقصان جو سبب بڻجي ٿو. ان جي لاءِ انهن اضافي ٿڻن کي وقت تي خاتمو ڪرڻ انتهائي ضروري آهي. پيدائش جي ٻن مهينن تائين وهڙين جي اضافي ٿڻ ۾ رت جي فراهمي تمام گهٽ هوندي آهي. انهي دوران اضافي ٿڻ کي ڪٽڻ سان گهڻو رت ضايع نٿو ٿئي ۽ زخمر به جلد ئي پرڇي ويندو آهي.

پيدائش کانپوءِ اضافي ٿڻ جي چڱي طرح سڃاڻپ ڪريو. اضافي ٿڻ تي ٽنڪچر آئيوڊين يا ڊيٽول لڳائي ان کي ٻن آڱرين جي وچ ۾ مٿي کڻي صاف ڪيٽجي يا پليڊ جي مدد سان ڪٽي ڇڏيو. زخمر نيڪ ٿيڻ تائين پاڻيوڊين لڳائيندا رهو. ڪنهن به پيچيدگي جي صورت ۾ ماهر ويٽرنري ڊاڪٽر سان رابطو ڪريو.

سڱن کي ختم ڪرڻ

ڳڻن جا سڱ اڪثر ڪري وڏا ۽ نوڪدار هوندا آهن. هميشه انهي ڳالهه جو خطرو رهندو آهي ته هڪ جانور ٻئي جانور کي نقصان نه پهچائي يا ڪنهن ٻي شي سان ٽڪرائڻ جي صورت ۾ پاڻ کي زخمي نه ڪري ڇڏي جيڪو اڪثر ڪري ٻين مسئلن جو سبب بڻجي سگهي ٿو. تنهن ڪري شروعاتي عمر ۾ ئي سڱن جو خاتمو ڪري ڇڏجي. ڳڻن ۾ سڱن جي خاتمي سان خوبصورتِي وڌائي وڌيڪ قيمت به حاصل ڪري سگهجي ٿي.

سڱن جو خاتمو مختلف طريقن مثال طور ڪريو، گرم لوه جي تار، برقي آلو (اليڪٽرڪ ڊي هارنر) ۽ ڪاسٽڪ سودا جي مدد سان ڪري سگهجي ٿو جنهن سان سڱ پيدا ڪرڻ وارا گهڙا مڪمل طور تي ختم ٿي ويندا آهن ۽ اهڙي طرح مڪمل طور سڱ نڪرڻ جي صلاحيت ختم ٿي ويندي آهي. ڪنهن به مسئلي جي صورت ۾ ماهر ويٽرنري ڊاڪٽر سان رابطو ڪريو.

اليڪٽرڪ ڊي هارنر

حفظان صحت

صحتمند ڦر ڪنهن به ڊيري فارمرز جي معاشي مستقبل جا ضامن هوندا آهن. هن حقيقت کي نظر ۾ رکندي بيمارين کان محفوظ ڦر هر ڪامياب ڊيري فارمرز جي پهرين ترجيح هوندا آهن. عام طور تي اسان جا ڊيري فارمرز کير ڏهندڙ جانورن تي گهڻي توجهه ڏيندا آهن پر ڦرن جي صحت جي بنيادي اصولن ۾ غفلت ڪندا آهن جيڪو بعد ۾ انهن لاءِ معاشي نقصان جو سبب بڻجي ٿو. بيمارين جي حملي کان محفوظ رکڻ جو سستو، آسان ۽ بهتر طريقو صفائي سٺائي جو مناسب انتظام ۽ متوازن خوراڪ جي فراهمي تي مشتمل آهي.

ٽيڪ

ٺرن ۾ ٽيڪ لڳڻ هڪ انتهائي اهم مسئلو آهي. هڪ محتاط اندازي مطابق عمر جي پهرين مهيني ۾ 90 سيڪڙو موت جو سبب ٽيڪ آهي. جيڪي ٺرن خطرناڪ مرض کان بچي وڃن ٿا انهن جي واڌ ويجهه جي شرح ڪافي حد تائين متاثر ٿيندي آهي. ٽيڪ لڳڻ جا تقريبن 20 سيڪڙو وچونڙن جڏهن ته 80 سيڪڙو ان وچونڙن سبب آهن. ان وچونڙن سببن ۾ کير جو وڌيڪ مقدار پيارڻ، صفائي سٺائي جو غير مناسب انتظار، قوت مدافعت ۾ گهٽتائي ۽ شديد موسمي اثر شامل آهن. جڏهن ته وچونڙن سببن ۾ بيڪٽيريا، وائرس ۽ سينور شامل آهن. هتي هي ڳالهه به قابل ذڪر آهي ته عام طور تي ٽيڪ ان وچونڙن سببن سان شروع ٿي وچونڙن حالت اختيار ڪري ڇڏيندي آهي.

ٽيڪ جون نشانيون

وچونڙ	ان وچونڙ
بخار هوندو 	بخار نه هوندو
ڪمزور، هيٺو ۽ اڪيون اندر 	ظاهري طور جانور تندرست
ڊيبل هونديون 	نظرايتندو
ڪاٺڻ پيشن مڪمل طور تي ڇڏي ڏيندو 	پاڻي ۽ کير معمول جي مطابق
جسر ۾ پاڻي جي شديد گهٽتائي 	جسر ۾ پاڻي جي گهٽتائي واقع ٿي ويندي
واقع ٿي ويندي	

تيڪ جي سبب ٿرڻ جي جسم ۾ پاڻي ۽ ضروري نمڪيات جي شديد گهٽتائي واقع ٿي ويندي آهي جيڪا موت جو سبب به بڻجي سگهي ٿي. اسان وٽ تيڪ جي علاج جي لاءِ عام طور تي ايتني بايوٽڪس ۽ تيڪ جي دوائن جو استعمال ڪيو ويندو آهي. جڏهن ته پاڻي ۽ نمڪيات جي گهٽتائي کي نظر انداز ڪيو ويندو آهي جيڪو علاج جو غير فائديمند ٿيڻ جو هڪ اهم سبب آهي تنهن ڪري پاڻي جي گهٽتائي جو صحيح اندازو فوري طور تي انهي گهٽتائي کي پورو ڪرڻ انتهائي ضروري آهي. ظاهري علامتن ۽ چمڙي جي مشاهدي سان پاڻي جي گهٽتائي جو صحيح اندازو لڳائي سگهجي ٿو.

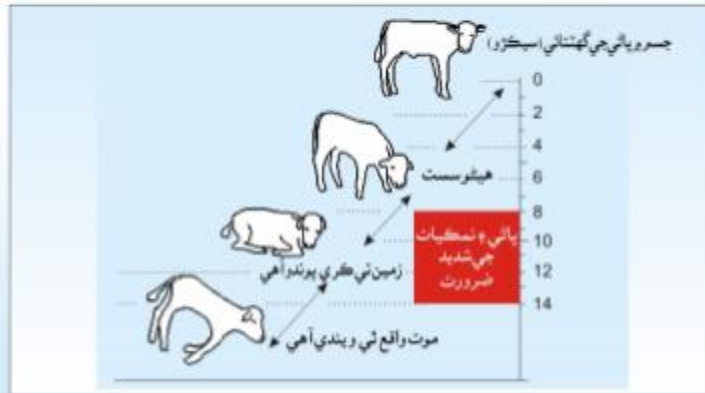

تيڪ جي سبب ٿرڻ جي جسم ۾ پاڻي ۽ ضروري نمڪيات جي شديد گهٽتائي واقع ٿي ويندي آهي جيڪا موت جو سبب به بڻجي سگهي ٿي. اسان وٽ تيڪ جي علاج جي لاءِ عام طور تي ايتني بايوٽڪس ۽ تيڪ جي دوائن جو استعمال ڪيو ويندو آهي. جڏهن ته پاڻي ۽ نمڪيات جي گهٽتائي کي نظر انداز ڪيو ويندو آهي جيڪو علاج جو غير فائديمند ٿيڻ جو هڪ اهم سبب آهي تنهن ڪري پاڻي جي گهٽتائي جو صحيح اندازو فوري طور تي انهي گهٽتائي کي پورو ڪرڻ انتهائي ضروري آهي. ظاهري علامتن ۽ چمڙي جي مشاهدي سان پاڻي جي گهٽتائي جو صحيح اندازو لڳائي سگهجي ٿو.

علامتون	پاڻي جي گهٽتائي اسپترو
ٽيڪ کان علاوہ ڪا به ظاهري علامت نہ هوندي	5 کان 6
سست ۽ ڪمزور هوندو، چپٽي هٿن کان پوءِ چمڙي جو 2 کان 6 سيڪنڊن ۾ پنهنجي سطح تي واپس اچڻ، اکيون دٻجي وينديون آهن	6 کان 8
ڦر بيهي نہ سگهندو، اکيون وڌيڪ دٻجي وينديون، چمڙي جو 6 سيڪنڊس کان وڌيڪ وقت ۾ واپس پنهنجي سطح تي اچڻ	8 کان 10
ڦر بيھوش ٿي ويندو آھي، چپٽي هٿن کان پوءِ چمڙي پنهنجي سطح تي واپس ديسان ايندي آھي	10 کان 14
ڦر جي موت واقع ٿي ويندي آھي	14 کان وڌيڪ

احتياطي تدبيرون

- ١. قرن کي نيڪ کان بچائڻ جي لاءِ رهائش ۽ کير پيارڻ وقت صفائي سٺائي جو خاص خيال رکڻو
- ٢. قرن کي ضرورت کان وڌيڪ کير پيارڻ کان پاسو ڪريو
- ٣. ان وچوندڙ تيڪ جي صورت ۾ قرن کي ضرورت مطابق کير ۽ نمڪول پياريو ۽ ايتني بائيوٽڪس جو هر گز استعمال نه ڪريو
- ٤. وچوندڙ تيڪ جي صورت ۾ ايتني بائيوٽڪس، نمڪول ۽ پاڻي جو استعمال ڪريو
- ٥. قرن جي جسم ۾ پاڻي ۽ نمڪيات جي شديد گهٽتائي جي صورت ۾ اسٽمڪ ٽيوب جي ذريعي کير ۽ نمڪول ڏيو. اهر انهي جي باوجود تيڪ نيڪ نه ٿئي ته ماهر ويٽرنري ڊاڪٽر سان فوري رابطو ڪريو

نمونيا

قرن ۾ نمونيا ڦڙڻ جي هڪ خطرناڪ بيماري آهي. جيڪو گهڻو ڪري سياري جي موسم ۾ شديد موسمي اثر، دوائون پيارڻ وقت بي احتياطي، ڦڙڻ جي ڪيڙا ۽ هوا جي آمدرفت جي غير مناسب انتظار جي ڪري ٿيندي آهي. قوت مدافعت جي گهٽتائي جي ڪري مختلف بيڪٽريا ۽ وائرس حملو ڪري ٻين بيمارين جي خطرن کي وڌائڻ ٿا.

علامتون

- جانور کائن پيئن ڇڏي ڏيندو آهي
- تيز بخار، سست ۽ هيٺو نظر ايندو
- کنگ ٿي ويندي آهي
- ساهر کڻڻ ۾ ڏکيائي پيش ايندي
- نبض جي رفتار وڌي ويندي آهي
- نڪ مان پاڻي وهندو جيڪو بعد ۾ بلغم جي صورت اختيار ڪري ويندو آهي

احتياطي تدبيرون

- سياري جي موسم ۾ ڦرن جي رهائش ۾ هوا جي آمد رفت جو مناسب انتظام ڪريو
- ڦرن کي کير يا دوائون پيارڻ وقت زبان هر گز نه پڪڙيو ته جيئن پيارڻ واري دوا ساهه جي نالي ۾ نه داخل ٿئي
- ڦڙن جي ڪيڙن کان بچاءُ جي لاءِ باقائديگي سان ڪيڙا مار دوائون ضرور پياريو
- وڌيڪ پيچيدگي جي صورت ۾ ويجهي ماهر ويٽرنري ڊاڪٽر سان رابطو ڪريو

ڪيڙن جو خاتمو

اسان وٽ ڦرن جي وڏي تعداد مختلف قسمن جي ڪيڙن جو شڪار رهندي آهي جيڪو انهن جي صحت ۽ واڌ ويجهه تي ناڪاري اثر ڇڏين ٿا. واڙي ۾ صفائي سترائي جو غير مناسب انتظامي ڪم جهڙوڪ گندو پاڻي پيئڻ، مٽي کائڻ، پيشو، پيشاب ۽ ٻين جانورن کي چٽڻ سان ڦر مختلف قسمن جي ڪيڙن جو شڪار ٿي ويندا آهن. هي ڪيڙا جانورن جي اندروني باهه پهرين

سطح تي رهي انهن جو رت چوسين ٿا نتيجن ۾ ٿيڻ ۾ مختلف بيماريون ٿيڻ جو سبب به بڻجن ٿا. ڪيڙا عام طور ٻن قسمن جا ٿيندا آهن.

باهريان ڪيڙا

اندريان ڪيڙا

علامتون/نشانيون

متاثر ٿيل خوراڪ گهڻي کائيندا آهن ۽ آهستي آهستي ڪمزور ۽ هيٺا ٿي ويندا آهن. ٿورن ۾ مٽي کائڻ ۽ پيٽ جو لتڪي وڃڻ ڪيڙن جون نمايان نشانيون آهن. ڇمڙي ڪرداري ٿيڻ سان گڏ وار چٽڻ لڳن ٿا. اکين ۾ پڇون اچڻ لڳن ٿيون. شديد حملي جي صورت ۾ بدبودار تڪ لڳيو وڃي. ڇڙڙن جي ڪري رتاوان پيشاب ۽ ڳولاهين جي بخار جهڙيون خطرن لاءِ بيماريون به ٿي سگهن ٿيون.

ڪيڙن کان بچاءَ جي لاءِ احتياطي تدبيرون

باقائدي سان ڏينهن ۾ گهٽ ۾ گهٽ ٻه دفعا واڙي جي صفائي ضرور ڪريو ۽ پاڻي بيٺن نه ڏيو. ٿورن کي هر ٽن مهينن کان پوءِ ڪيڙا مار دوا هر دفعا بدلائي پياريو ته جيئن ڪيڙا هڪ ئي دوا جي خلاف قوتِ مدافعت حاصل ڪري نه سگهن.

واڙي جي پتن يا ڇت ۾ ڪوبه سوراخ نه هجي ۽ واڙي ۾ هر مهيني ڇڙو مار دوائن جو اسپري ڪريو

ڇڙن جي شديد حملي جي صورت ۾ ڇمڙي تي ڇڙو مار دوائون لڳايو

وڌيڪ هدايتن جي لاءِ پنهنجي ويجهي ڊاڪٽر سان رابطو ڪريو

حفاظتي ٽڪا

اسان جي ملڪ ۾ هر سال وڇونڌڙ بيمارين جي ڪري گهڻن ڦرن جو موت ٿيندو آهي. انهي مرض کان صحتياب ٿيڻ باوجود متاثر ڦرن جي واڌ ويجهه جي شرح جا گهربل حدف حاصل نٿا ڪري سگهون. انهي کان سواءِ علاج وغيره تي ٿيڻ وارا خرچ به ڊيري فارمرز تي اضافي نقصان جو سبب بڻجي ٿو. بروقت موثر حفاظتي ٽڪن جي منصوبابندي سان انهن جي ممڪن معاشي نقصان کان بچي سگهجي ٿو.

حفاظتي ٽڪا مختلف وڇونڌڙ بيمارين جي حملي کان بچاءُ جو بهترين ذريعو آهن. هي ٽڪا هميشه اڳواٽ بيماري کان بچاءُ جي لاءِ لڳايا ويندا آهن. هي جسر ۾ انهن بيمارين جي خلاف قوتِ مدافعت پيدا ڪندا آهن. هتي اها ڳالهه به قابلِ ذڪر آهي ته ڦر قوتِ مدافعت کان سواءِ پيدا ٿيندا آهن. انهي کي پس مان حاصل ٿيندڙ قوتِ مدافعت 3 کان 4 هفتن ۾ گهٽ ٿيڻ شروع ٿي ويندي آهي هن حقيقت جي نظر ۾ رکندي ڦرن کي وڇونڌڙ بيمارين کان بچاءُ جي لاءِ حفاظتي ٽڪا لڳائڻ تمام ضروري آهن.

فائديمند وقفو	ٽڪو لڳرائڻ جي عمر		بيماريون
	ٻيون ٽڪو	پهريون ٽڪو	
6 مهينا	9 هفتا	6 هفتا	ساماڙو
6 مهينا	9 هفتا	6 هفتا	گل گهرو
هڪ سال	9 هفتا	6 هفتا	ڪاري جنگه پاسٽ (بليڪ ڪوارٽر)

حفاظتي ٽڪن جي لاءِ هدايتون

- 🐄 حفاظتي ٽڪن کي وقتي معياد مدي جي دوران استعمال ڪرڻ گهرجي
- 🐄 ٽڪن کي هميشه 4 ڊگري سينٽي گريڊ تي ريفريجريٽر ۾ محفوظ ڪريو ۽ هڪ جاءِ کان ٻي جاءِ تائين ڪڍي وڃڻ لاءِ برف يا ٿرماس جو استعمال ڪريو .
- 🐄 ليبل تي ڏنل هدايتن مطابق حفاظتي ٽڪن جو ڪورس مڪمل ڪريو
- 🐄 ٽڪن کي هميشه گهربل مقدار ۾ استعمال ڪريو ۽ تصديق ٿيل ذريعن کان حاصل ڪريو
- 🐄 وڌيڪ معلومات جي لاءِ پنهنجي ويجهي ماهر ويٽرنري ڊاڪٽر سان رابطو ڪريو

جانورن کي گوشت لاءِ تلهو ڪرڻ

روايتي طور تي ڊيري فارمرز نر ڦرن جي مناسب سار سنڀال نه ڪندا آهن خاص طور تي نر ڦر شروعاتي عمر ۾ مري ويندا آهن يا وري گهٽ قيمت ۾ وڪرو ڪري ڇڏيندا آهن. گوشت جي وڌندڙ گهرج کي نظر ۾ رکندي ڊيري فارمرز گهڻي کان گهڻو جديد بنيادي طريقن سان جانورن کي گوشت لاءِ تلهو ڪن ته جيئن گهٽ عمر ۾ وڌيڪ وزن حاصل ڪري وڌ کان وڌ منافعو حاصل ڪري سگهجي. متارو ڪرڻ جي لاءِ جانورن کي گهڻو ڪري ٽن مهينن تائين پاليو ويندو آهي ڦرن کي تلهو ڪرڻ لاءِ ضروري ڪمن جي تفصيل هيٺ ڏنل آهي

جانورن جي چونڊ

جيڪڏهن جانور مارڪيٽ مان خريد ڪرڻو پوي ته خريد ڪرڻ وقت هيٺ ڏنل ڳالهين کي نظر ۾ رکن گهرجي :

- جانور تندرست هجي ۽ ڪمزور جانور جو انتخاب نه ڪجي
- جانور جي سراسري عمر تقريبا هڪ سال هجڻ گهرجي ڇو ته انهي عمر ۾ جانور بيمارين خلاف وڌيڪ قوت مدافعت رکندا آهن
- جانور هڪ جيتري قد، وزن ۽ عمر جا هجڻ گهرجي
- جانور کي هميشه وزن ڪري خريد ڪرڻ گهرجي ڇو ته ان سان نقصان جو خدشو گهٽ هوندو آهي
- جانور خريد ڪرڻ کان پهريان ان جي صحت جي باري ۾ چڱي طرح جانچ ڪريو
- واڌ ويجهه جي لحاظ سان گائبن جي چونڊ پاڏن جي نسبت وڌيڪ بهتر آهي ساهيوال، ٿري ۽ بسرنسل جي گائبن جي چونڊ به ڪري سگهجي ٿي
- جانور جي خريد ڪرڻ لاءِ مارڪيٽ جي نسبت بهتر ذريعن کي هميشه ترجيح ڏيو

جانورن کي گوشت لاءِ تلهو ڪرڻ

روايتي طور تي ڏيري فارمرز نر ٿرڻ جي مناسب سار سنڀال نه ڪندا آهن خاص طور تي نر ٿر شروعاتي عمر ۾ مري ويندا آهن يا وري گهٽ قيمت ۾ وڪرو ڪري ڇڏيندا آهن. گوشت جي وڌندڙ گهرج کي نظر ۾ رکندي ڏيري فارمرز گهڻي کان گهڻو جديد بنيادي طريقن سان جانورن کي گوشت لاءِ تلهو ڪن ته جيئن گهٽ عمر ۾ وڌيڪ وزن حاصل ڪري وڌ کان وڌ منافعو حاصل ڪري سگهجي. متارو ڪرڻ جي لاءِ جانورن کي گهڻو ڪري ٽن مهينن تائين پاليو ويندو آهي ٿرڻ کي تلهو ڪرڻ لاءِ ضروري ڪمن جي تفصيل هيٺ ڏنل آهي

جانورن جي چونڊ

جيڪڏهن جانور مارڪيٽ مان خريد ڪرڻو پوي ته خريد ڪرڻ وقت هيٺ ڏنل ڳالهين کي نظر ۾ رکن گهرجي:

- جانور تندرست هجي ۽ ڪمزور جانور جو انتخاب نه ڪجي
- جانور جي سراسري عمر تقريبا هڪ سال هجڻ گهرجي ڇو ته انهي عمر ۾ جانور بيمارين خلاف وڌيڪ قوت مدافعت رکندا آهن
- جانور هڪ جيتري قد، وزن ۽ عمر جا هجڻ گهرجي
- جانور کي هميشه وزن ڪري خريد ڪرڻ گهرجي ڇو ته ان سان نقصان جو خدشو گهٽ هوندو آهي
- جانور خريد ڪرڻ کان پهريان ان جي صحت جي باري ۾ چڱي طرح جانچ ڪريو
- واڌ ويجهه جي لحاظ سان گائبن جي چونڊ پاڏن جي نسبت وڌيڪ بهتر آهي ساهيوال، ٿري ۽ پسرئسل جي گائبن جي چونڊ به ڪري سگهجي ٿي
- جانور جي خريد ڪرڻ لاءِ مارڪيٽ جي نسبت بهتر ذريعن کي هميشه ترجيح ڏيو

جانورن جي نقل و حمل

- جانورن جي حفاظت نقل و حمل جي لاءِ هيٺ ڏنل ڳالهين جو خيال رکڻ انتهائي ضروري آهي :
- جانورن جي نقل و حمل کان پهريان ترڪ جي فرش جو معائنو ڪري پلال، سُڪل گاه يا بُه جي ته چڱي طرح وڇايو
 - جانورن کي ترڪ ۾ چاڙهڻ جي لاءِ چڱي جڳهه جي چونڊ ڪريو
 - جانورن جي تعداد ترڪ ۾ موجود جڳهه جي مطابق هجڻ گهرجي
 - سفر شروع ڪرڻ کان پهريان جانورن کي پاڻي پياريو
 - جانورن کي ترڪ ۾ ٻڌڻ جي لاءِ لوهه جي زنجير جو استعمال هر گز نه ڪريو
 - وڏي سفر جي دوران هر 6 ڪلاڪن کان پوءِ جانور کي ترڪ مان لاهي گاه ۽ پاڻي ڏجي ۽ ان کان سواءِ گهمڻ ڦرڻ به ڏجي
 - ڪنهن به هنگامي صورتحال کان بچڻ جي لاءِ سفر دوران جانورن سان گڏ هڪ ذميوار شخص جو هجڻ ضروري آهي

نون آبل جانورن جي سار سنڀال

نون آبل جانورن جي لاءِ پهريان ٻه هفتا نهايت اهم هوندا آهن. هيٺ ڏنل ڳالهين تي عمل ڪري جانورن کي مختلف بيمارين کان بچائڻ سان گڏوگڏ انهن جي ڪارڪردگي ۽ منافعي کي به وڌائي سگهجي ٿو.

فارم انتظاميا کي جانور جي آمد کان پهريان تاريخ، وقت ۽ تعداد جي باري ۾ ٻڌايو وڃي ته جيئن هر وقت بهتر طور تي انتظام ڪري سگهجن.

جانورن کي فارم تي آڻڻ کان پوءِ گهٽ ۾ گهٽ 10 ڏينهن تائين انهن کي ٻين جانورن کان الڳ رکڻ گهرجي ته جيئن جيڪڏهن انهن ۾ ڪنهن به قسم جي بيماري جا اثر موجود هجن ته ٻين جانورن تائين نه پهچن.

جانورن جي آمد کانپوءِ جلد ئي وزن ڪريو ۽ شناختي نشان لڳايو.

مختلف بيمارين مثال طور گل گهوتو ۽ ساماڙوڪان بچاءَ جا حفاظتي ٽڪا لڳرايو ۽ اندروني پيٽ جي ڪيڙن کان بچاءَ لاءِ ڪيڙا مار دوائن جو استعمال ڪرايو.

جانورن کي پاڻي ۽ کاڌي تائين آزادانهه رسائي کي ممڪن بڻايو.

جانورن کي هڪ جيتري عمر، وزن ۽ جنس جي لحاظ کان الڳ گروپن ۾ رهاريو.

نون خريد ڪيل جانورن ۾ اڪثر نمڪيات جي گهٽتائي هوندي آهي انهي جي لاءِ آهن ۾ سينٽو لوڻ هر وقت موجود هئڻ گهرجي.

جانورن کي کاڌي جو عادي بنائڻ

ٺلهو ڪرڻ جي لاءِ جانورن کي پروٽين سان پرپور راشن جي ضرورت هوندي آهي ڇو ته نوان خريد ڪيل جانور سائو گاهه کائڻ جا عادي هوندا آهن انهن کي گاهه کان ٺلهو ڪرڻ واري راشن جو عادي ڪرڻ گهرجي. ڏهن کان پنڊهن ڏينهن ۾ جانورن کي مڪمل طور تي ان راشن تي منتقل ڪري سگهجي ٿو. جيڪڏهن اوچتو خوراڪ کي تبديل ڪيو وڃي ته انهن کي ٽيڪ يا آفري به لڳي سگهي ٿي.

جانورن کي روزانو 3 سيڪڙو جسماني وزن جي لحاظ کان ٺلهو ڪرڻ وارو راشن ڏيڻ گهرجي
هي راشن صبح ۽ شام باقائدي سان ڏيو
جانورن کي انهن جي ضرورت کان وڌيڪ يا گهٽ راشن ڏيڻ معاشي نقصان جو سبب بڻجي سگهي ٿو

جانورن جي ڪارڪردگي کي جانچڻ

جانورن جي واڌ ويجهه ۽ تلهو متارو ڪرڻ جي نفعي ۽ نقصان کي جانچڻ جي لاءِ مڪمل ۽ درست ريكارڊ ڪيپنگ رکڻ انتهائي ضروري آهي. ريكارڊ ڪيپنگ رکڻ ۾ هيٺ ڏنل ڪمن ڪارن جو ريكارڊ شامل ڪرڻ گهرجي :

جانورن جي قيمت خريد

خريد ڪرڻ جي تاريخ

شروعاتي وزن

روزانو راشن جي مقدار

حفاظتي ٽڪن ۽ ڪيڙا مار جي تاريخ

هر پندرهن ڏينهن بعد باقائدهگي سان جانورن جو وزن

اضافي خرچ

جانورن جو ڪل وزن ۽ وڪرو جي قيمت

جانورن جي ڪارڪردگي کي جانچڻ

جانورن جي واڌ ويجهه ۽ تلهو متارو ڪرڻ جي نفعي ۽ نقصان کي جانچڻ جي لاءِ مڪمل ۽ درست ريكارڊ ڪيپنگ رکڻ انتهائي ضروري آهي. ريكارڊ ڪيپنگ رکڻ ۾ هيٺ ڏنل ڪمن ڪارن جو ريكارڊ شامل ڪرڻ گهرجي :

جانورن جي قيمت خريد

خريد ڪرڻ جي تاريخ

شروعاتي وزن

روزانو راشن جي مقدار

حفاظتي ٽڪن ۽ ڪيڙا مار جي تاريخ

هر پنڊهن ڏينهن بعد باقائديگي سان جانورن جو وزن

اضافي خرچ

جانورن جو ڪل وزن ۽ وڪرو جي قيمت

جانورن کي متارو ڪرڻ وارن مختلف راشن جي ترڪيبي جزا

سڀڪلوز	ترڪيبي جزا	سڀڪلوز	ترڪيبي جزا	سڀڪلوز	ترڪيبي جزا
30	مھڻائي جو دائو	30	مھڻائي جو دائو	30	مھڻائي جو دائو
16	رائس پالش (جانورن جو چنر)	15	رائس پالش (جانورن جو چنر)	15	رائس پالش (جانورن جو چنر)
12.50	چوڪر (ڪڙڪ جو بوسو)	12.5	چوڪر (ڪڙڪ جو بوسو)	12.5	چوڪر (ڪڙڪ جو بوسو)
4	شيرو (رپ)	10	شيرو (رپ)	10	شيرو (رپ)
22	ميز گلوتن 30%	20	مھڻڪڙن جي کڙ	20	مھڻڪڙن جي کڙ
8	سرنھن جي کڙ	8	سرنھن جي کڙ	8	سرنھن جي کڙ
5	طينو لا ميل	2	يوربا	2	يوربا
0.5	مٽي سوڍا	0.5	مٽي سوڍا	0.5	مٽي سوڍا
2	نمڪيائي آميزو (ٺون)	2	نمڪيائي آميزو (ٺون)	2	نمڪيائي آميزو (ٺون)
100	ٽوٽل	100	ٽوٽل	100	ٽوٽل
12.00 سيڪڙو	لمحيات	12.54 سيڪڙو	لمحيات	12.54 سيڪڙو	لمحيات
88.02 سيڪڙو	خشڪ مائو	89.17 سيڪڙو	خشڪ مائو	89.17 سيڪڙو	خشڪ مائو

سڀڪلوز	ترڪيبي جزا	سڀڪلوز	ترڪيبي جزا
38	مھڻائي جو دائو	38	مھڻائي جو دائو
14	رائس پالش (جانورن جو چنر)	14	رائس پالش (جانورن جو چنر)
5.50	چوڪر (ڪڙڪ جو بوسو)	5.50	چوڪر (ڪڙڪ جو بوسو)
4	شيرو (رپ)	4	شيرو (رپ)
18	ميز گلوتن 33%	18	ميز گلوتن 33%
8	يوربا ميل	8	يوربا ميل
8	سوپاين ميل	8	سوپاين ميل
2	پاڻي پاس فيٽ	2	پاڻي پاس فيٽ
0.50	مٽي سوڍا	0.50	مٽي سوڍا
2	نمڪيائي آميزو	2	نمڪيائي آميزو
100	ٽوٽل	100	ٽوٽل
12.60 سيڪڙو	لمحيات	12.60 سيڪڙو	لمحيات
87.99 سيڪڙو	خشڪ مائو	87.99 سيڪڙو	خشڪ مائو

Australian
AID

اي ايس ايل بي، ڊيري پراجيڪٽ

يونيوورسٽي آف وئرنري اينڊ اينيمل سائنسز، لاهور

فون: 042-37212339 ويب سائٽ: www.aslpdairy.pk